

Mansukh Patel

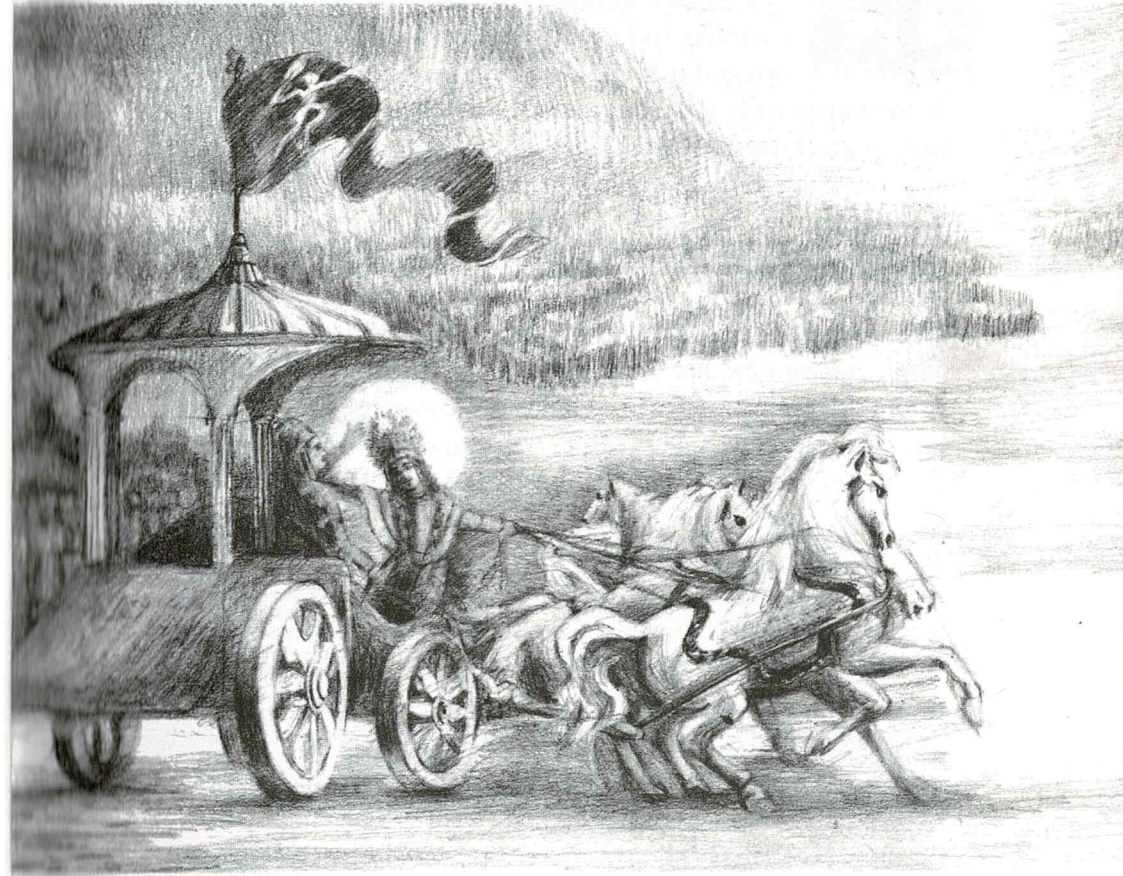
Op weg met de
**Bhagavad
Gita**

Deel 1

De essentie van de reis

De vertwijfeling van Arjuna

धृतराष्ट्र उवाच
धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेता युयुत्सवः ।
मामकाः पाण्डवाश्चैव किमकुर्वत संजय ॥१॥

संजय उवाच
दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकं व्यूढं दुर्योधनस्तदा ।
आचार्यमुपसंगम्य राजा वचनमब्रवीत् ॥२॥

पश्यैतां पाण्डुपुत्राणामाचार्य महतीं चमूम् ।
व्यूढां द्रुपदपुत्रेण तव शिष्येण धीमता ॥३॥
अत्र शूरा महेष्वासा भीमार्जुनसमा युधि ।
युयुधानो विराटश्च द्रुपदश्च महारथः ॥४॥

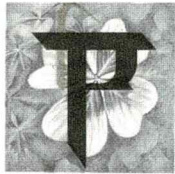
धृष्टकेतुश्चेकितानः काशिराजश्च वीर्यवान् ।
पुरुजित्कुन्तिभोजश्च शैब्यश्च नरपुङ्गवः ॥५॥

युधामन्युश्च विक्रान्त उत्तमौजाश्च वीर्यवान् ।
सौभद्रो द्रौपदेयाश्च सर्व एव महारथाः ॥६॥

अस्माकं तु विशिष्टा ये तान्निबोध द्विजोत्तम ।
नायका मम सैन्यस्य संज्ञार्थं तान्ब्रवीमि ते ॥७॥

भवान्भीष्मश्च कर्णश्च कृपश्च समितिंजयः ।
अश्वत्थामा विकर्णश्च सौमदत्तिस्तथैव च ॥८॥

"Krishna, mijn strijdswagen!" schreeuwde Arjuna boven het lawaai uit naar zijn wagenmenners. "Rijd hem naar een plaats tussen beide legers in, zodat ik duidelijk kan zien tegen wie ik ten strijde moet trekken!"

auken, koehoorns, trommels en trompetten lieten hun woeste strijdkreet weerklinken. Het kabaal was oorverdovend en doorkliefde de stilte van de zachte ochtendlucht. Krijgers stonden met hun strijdagens in rijen opgesteld en bliezen op hun schelphoorns. Zij vulden hemel en aarde met een gebrul dat de harten openreet van hen die zich verzameld hadden op de uitgestrekte vlakte van Kurukshetra, die overdekt was met tenten, wagens, wapens en machines, strijdagens, paarden en olifanten. Aan de ene kant stond het kolossale leger van de Kaurava's, aangevoerd door Duryodhana en aan de andere kant leidde Arjuna, de machtigste van alle krijgers en een geboren overwinnaar, het sterke leger van de Pandava's. Statig verrees Arjuna in zijn schitterende, gouden strijdswagen, getrokken door een span glanzende, witte paarden en bekroond met het wapperende vaandel van de aap-god Hanuman, de heer van de wind.

Terwijl de legers zich tot een kolkende massa samenvoegden, zaten twee mannen bijeen en sloegen het gigantische strijdtoneel van verre gade. De één was Sanjaya, de grote ziener, aan wie de gave van de goddelijke waarneming ten deel gevallen was. Dit stelde hem in staat om alles wat zich op het slagveld afspeelde, binnenin zichzelf waar te nemen. De ander was Dhritarashtra, de blinde koning aan wie Sanjaya verslag uitbracht van alles waarvan hij ooggetuige was. "Wat zie je, Sanjaya?" De trilling in de stem van de koning verried zijn innerlijke beroering, terwijl hij trachtte de situatie meester te

worden. Ofschoon hij had geprobeerd het uitbreken van de oorlog te voorkomen, wist hij in zijn hart dat hij niet echt zijn best had gedaan. Zijn gedachten dwaalden af naar de dag waarop Krishna hem in zijn paleis had bezocht.

"Een grote ramp bedreigt het huis van de Kuru's," had Krishna tegen hem gezegd. "En ik zie dat wolken van dood en verderf zich in de lucht samenvakken. Als u de helden van de wereld en tevens al uw kinderen van een wisse dood wilt redden, dan kunt u uw zoon Duryodhana nu nog een halt toeroepen."

"De Pandava's verrijzen als de kaken des doods, meester," Sanjaya's stem verstoorde op ruwe wijze zijn gedachten.

Beide mannen staarden in de ruimte, terwijl de een de beelden aan zich voorbij zag flitsen en de ander met lege blik de duisternis in tuurde. De koning huiverde.

"Zij lijken machtig en onoverwinnelijk," ging Sanjaya verder, "maar Duryodhana bekijkt hen met minachting, gelijk een leeuw een kudde olifanten veracht."

Bij het horen van de naam van zijn lievelingszoon, werd Dhritarashtra's

stemming beter. "Wat doet hij nu?" vroeg hij bezorgd.

"Hij staat tegen Dronacharya op te scheppen over zijn geweldige leger, dat weids is als de zee," antwoordde hij, "en hij geeft een opsomming van de grote helden en machtige boogschutters die aan zijn zijde vechten."

"Ons leger is opgebouwd als een vesting, Drona," zei Duryodhana trots, "en wordt aangevoerd door Bhishma, de dapperste krijger op het slagveld. Het leger van de Pandava's heeft in mijn ogen niets te betekenen."

De koning luisterde en hij herinnerde zich dat de woorden van Krishna hem doodsbang hadden gemaakt en dat hij een beroep had gedaan op Gandhari, zijn gemalin. Hij wist immers hoe wijs zij was en hoeveel invloed zij had op Duryodhana. Hij had gehoopt dat zij misschien samen iets konden doen om hun zoon op andere gedachten te brengen, zodat hij van de oorlog zou afzien.

Maar de koningin was er niet gelukkig mee. "Jij hebt je zoon niet tegengehouden!" beschuldigde zij hem. "Ondanks al mijn protesten heb je hem het gehele koninkrijk laten besturen en heb je ermee ingestemd dat hij de zonen van Pandu meedogenloos behandelde. Nu verwacht je ineens dat hij je zal gehoorzamen. Dat is onmogelijk!"

Toch had zij gedaan wat zij kon door Duryodhana bij zich te roepen, teder, als was hij nog een kind. "Ik ben je moeder," zei zij en sloeg haar armen om hem heen. "Kom bij me zitten en luister geduldig naar mijn woorden. Je weet hoeveel ik van je houd en hoezeer ik je wil beschermen, mijn eerstgeboren zoon," sprak zij vleierend. Maar smeekbeden en vleierijen konden Duryodhana niet van zijn plannen afbrengen. Hij was onwrikbaar. "Jij dreigt het hele huis der Kuru's ten ondergang te brengen!" smeekte zij.

De herinneringen spookten voortdurend door Dhritarashtra's hoofd. "Zie je niet dat je de oorlog niet kunt winnen?" riep zij. "Krishna en Arjuna zijn goddelijk. Zij hebben dharma aan hun kant, jij niet! Duryodhana, zij zullen de oorzaak zijn van jouw dood, in Gods naam!" Haar stem sloeg over. Maar haar woorden maakten hem slechts boos en des te vastbeslotener zijn doel te be-

reiken. Hij stormde het paleis uit, ziedend van woede. Dhritarashtra zuchtte bij deze herinnering, maar Sanjaya's stem bracht hem terug naar de werkelijkheid van het moment. "Dronacharya heeft de troepen bevel gegeven zich bij hun afdeling te voegen en zich daar op te stellen," zei hij, hevig gefascineerd door het strijdtoneel.

Drona liet zijn blik langs de gelederen van onovertroffen en capabele krijgers gaan, die zich in beweging zetten. Hij glimlachte uiterst voldaan. Het was inderdaad een aanblik die het hart van iedere geharde krijger zou beroeren. Een groot aantal vooraanstaande mannen had zich aaneengesloten om Duryodhana te steunen. Velen van hen waren zelf koning en ieder van hen was een beroemd krijger en leider. "Maar ondanks het aanzien en kaliber van elk van hen, individueel of in combinatie," dacht Drona, "is er geen enkel leger dat Krishna kan verslaan. Duryodhana moet weten dat we deze strijd eenvoudigweg niet kunnen winnen." Hij wist dat Duryodhana zijn angst achter bravoure en misplaatste trots verscholen hield. Plotseling namen zijn scherpe ogen het beeld waar van Arjuna's strijdswagen die met hoge snelheid op hen afkwam. "Wat voert hij in zijn schild?" vroeg hij zich zachtjes af. Hij was ogenblikkelijk in de ban van de krijgskunst van zijn meest geliefde leerling.

Krishna had de strijdswagen in het midden van het slagveld tot stilstand gebracht. Zij stonden tussen de beide legers in en zover het oog reikte, werden zij aan alle kanten omringd door ontelbare strijdwegens en dieren. Arjuna's adem stokte bij het zien van het verschrikkelijke strijdtoneel en langzaam begon de werkelijke omvang van de situatie tot hem door te dringen.

"Zij wachten op je bevelen, Arjuna!" zei Krishna. Plotseling, als ontwaakte hij uit een diepe slaap, werd Arjuna zich bewust van een zee van gezichten die hij kende en liefhad. In het gelid stonden zij voor hem en hij zag vaders en grootvaders, leraren, ooms, broers, zonen en kleinzonen. Hij zag Dronacharya, zijn leraar, die hem alle vaardigheden had geleerd die hij nu zou gebruiken om hem aan te vallen. Hij zag Bhishma, zijn grootvader, die als een vader voor hem

was geweest en hem zijn leven lang had gekoesterd. Waar hij ook keek, overal zag hij vrienden, familieleden en geliefden, een aanblik die hem deed wankelen. Hij wendde zich tot zijn vriend.

“Krishna,” zei hij en zijn stem brak door emotie, “deze mannen die ik hier voor mij zie staan, zijn mijn eigen vlees en bloed. Het zien van hun gezichten, zo belust op strijd, doet mijn hele lichaam beven en mijn knieën verslappen. Ik kan nauwelijks rechtop blijven staan en mijn geest tolt in het rond.” De boog die hij tot voor enkele ogenblikken nog zo trots omhoog gehouden had, ontglipte aan zijn hand terwijl hij sprak. Hij leunde tegen de strijdswagen op zoek naar steun. “Wat voor goeds steekt er in het doden van mijn verwanten? Waar zijn we in Gods naam mee bezig? Alleen maar om een koninkrijk!” wierp hij zijn vriend toe. Terwijl Arjuna worstelde met zijn geweten, bleef Krishna kalm en onaangedaan. Rustig bezag Hij hoe de gemoedsgesteldheid van zijn vriend omsloeg in een gevoel van zwakte en moedeloosheid. Het leek allemaal heel plausibel, maar het was Krishna tevens zonneklaar dat Arjuna’s enige, echte probleem lag in zijn gehechtheid. Hij zei evenwel niets.

“Wat voor plezier valt er te beleven aan het doden van de zonen van Dhritarashtra?” ging Arjuna verder, terwijl zijn geest maalde. “Het zal alleen maar meer ellende brengen, want hoe kunnen wij ooit weer gelukkig zijn met het bloed van onze naasten aan onze handen?”

*Wat voor goeds steekt er in het doden van mijn
verwanten? Waar zijn we in Gods naam mee bezig?
Alleen maar om een koninkrijk!*

De legers die aan weerszijden van de twee mannen stonden opgesteld, wachtten op een signaal van Arjuna. Men probeerde te begrijpen waarom dat zo lang op zich liet wachten. Maar geen van de soldaten kon vermoeden wat de dapperste krijger aller tijden in werkelijkheid doormaakte. Dat gold zelfs voor Bhishma, zijn grootvader, die hem zo goed kende.

Intussen bedacht Krishna Zich hoe vreemd het was dat Arjuna volledig vergeten leek te zijn dat de Kaurava’s allen moordenaars waren en dat zij zonder een spoor van wroeging hun hele familie zouden ombrengen om hun eigen zelfzuchtige ambities te realiseren. “Wat is er in hem gevaar?” dacht Hij. “Dit zijn de mensen die zijn broer het hele koninkrijk hebben ontnomen en die onophoudelijk complotten smeden tegen zijn leven en dat van zijn familieleden. Zij hebben getracht hen te vergiftigen en zelfs te verbranden!” In feite was er geen enkele wandaad waaraan de Kaurava’s zich niet schuldig hadden gemaakt. Desondanks was Arjuna, verblind door emoties, niet meer in staat in te zien dat zij eenvoudigweg vernietigd móesten worden, omwille van al wat goed en rechtvaardig was.

Krishna keek naar Arjuna die nu volledig overmand was door smart, zwaarmoedigheid en ellende. Zijn ogen waren vol tranen van zelfmedelijden. “Ik moet hem weer wakker zien te schudden,” dacht Hij bij Zichzelf. “Besef je waar je mee bezig bent, Arjuna?” Hij sprak op felle toon zonder een spoor van mededogen in zijn stem. Arjuna werd volstrekt overdonderd door de hardvochtigheid van zijn vraag en keek hem slechts met een wezenloze blik aan. “Deze wanhoop en verwarring betamen jou niet,” ging Krishna verder. “Dit soort gevoelens hoort niet thuis in het hart van een krijger. Geef niet toe aan zwakte. Sta op, verhef je met moed en trots tot je volle grootsheid en vecht!”

“Hoe kun je zo harteloos zijn, Krishna?” Arjuna’s antwoord kwam snel. “Jij vraagt mij mijn bloedverwanten en vrienden te doden. Ik heb alle reden om geschokt te zijn. Kijk!” zei hij en wees in de richting van het slagveld. “Daar staat Drona, mijn leraar. Hij heeft mij meer geleerd dan zijn eigen zoon! En Bhishma. Hij nam de plaats

in van mijn vader toen deze overleed en hij heeft altijd van mij gehouden en mij door dik en dun beschermd. Dit is de man die mij altijd in zijn grote, machtige armen sloot en mij liefdevol tegen zijn borst drukte. Deze mensen moet ik eerbiedigen, niet doden! Liever nog sterf ik zelf als eerste!" schreeuwde hij tegen Krishna, terwijl zijn ogen zich vulden met tranen van smart.

Arjuna zocht Krishna's gezicht af, hopen op een vleugje begrip en geruststelling. Hij vond niets van dien aard. "Krishna!" smeekte hij, "Ik ben verlamd door pijn en verdriet. Je moet mij helpen. Alsjeblieft!" Hij keek Krishna aan en toen hij zag hoe vastberaden Deze was, gooide hij in uiterste wanhoop zijn boog op de grond. "Ik vecht niet," zei hij.

"Arjuna is op zijn knieën gezonken en heeft zijn boog neergegooid. Hij weigert te vechten, mijn heer!" vertelde Sanjaya opgewonden aan koning Dhritarashtra.

Dit keer klaarde het gelaat van de oude man even op. "Hij weigert te vechten?" zei hij triomfantelijk. "Heeft hij de moed opgegeven, omdat het hem duidelijk is dat onze legers de zijne verre de baas zijn?"

"Krishna probeert hem tot rede te brengen," lichtte Sanjaya verder toe, "en hem ervan te overtuigen dat hij zich klaar moet maken om te vechten."

"Wat?" schreeuwde de koning. "Is die veehoeder gek geworden? Vertel me wat Hij zegt, Sanjaya!"

